

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
СУ „Св.св.Кирил и Методий” гр. Средец, обл.Бургас, ул. „В.Коларов” 168
тел. 0892237380 - директор; 05551/36-02 - ЗДУД; 0892237386 - канцелария;
ел.поща: info-201104@edu.mon.bg; сайт: www.susredets.org

Утвърждавам:
Владислава Цанева
Директор

**ПРОГРАМА
ЗА ГРАЖДАНСКО,
ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО
И ИНТЕРКУЛТУРНО
ОБРАЗОВАНИЕ
2024/2025 учебна година**

Програмата е приета от Педагогическия съвет с Протокол № 19 /13.09.2024г.

1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Същност

- ✓ Гражданското образование е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.
- ✓ Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.
- ✓ Екологичното образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.
- ✓ Интеркултурното образование е насочено към усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

2. Насоки

Учениците

- Да познават институциите и ценностите на демокрацията;
- Да се формират личности с позиция и способност да защитават своите права чрез различни дейности;
- Да изразяват гражданската си позиция;
- Да вземат решения за своето развитие;
- Да носят отговорност за решенията си;

3. Реализиране

- в часа на класа, включително и чрез ученическото самоуправление;
- в заниманията по интереси в рамките на целодневната организация на учебния ден;
- в рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие;
- в часовете при заместване на отсъстващите преподаватели;
- в извънкласни форми на работа;

4. Акценти

- Патриотично възпитание;
- Предприемачество;
- Военно обучение;
- Превенция на насилието;
- Справяне с гнева и агресията и мирно решаване на конфликти;
- Защита при бедствия и аварии;
- Превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха.

II. ЦЕЛ

Усвояване на социални знания и умения за отстояване на правата, изпълняване на задълженията и поемане на отговорности като членове на обществото.

III. ЗАДАЧИ

1. Изграждане на култура на поведение в ученическата общност и готовност за участие в общоучилищния живот.
2. Изграждане на здравна и екологична култура.
3. Самостоятелен избор на професионален път на реализация.
4. Изграждане на национално самочувствие и отговорност за пълноценен живот.
5. Противодействие на агресивността, насилието и настъплението на секти.

IV. ДЕЙНОСТИ И МЕРОПРИЯТИЯ

A) Възпитаване на дисциплинираност и гражданско поведение чрез:

1. Учебната, извънкласната и извънучилищната дейност.

Срок: през учебната година
Отг.: Класни ръководители

2. Спазване на правилника за дейността на училището.

Срок: през учебната година
Отг.: Кл. ръководители, Директор

3. Спазване на правилника за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд.

Срок: през учебната година
Отг. Директор

4. Провеждане на часа на класа на базата на рамковия план за провеждане на часа на класа с участие и на учениците.

Срок: през учебната година
Отг.: Класни ръководители

5. Изграждане на ученически съвет и изработване на план за дейността му.

Срок: м. 10.2024 г.
Отг.: Класни ръководители

6. Организиране на Деня на ученическото самоуправление

Срок: 09.05.2025г.
отг.: Ученически съвет, учители

Б) Възпитаване на национално самочувствие и продължаване на националните традиции.

1. Честване на всички национални и училищни празници.

Срок: през учебната година
Отг.: Класни ръководители,
Уч.съвет

2. Запознаване и спазване на задължителните символи на Р.България и българското училище (национално и училищно знаме, държавен химн, герб, език, конституция и др.)

Срок: през учебната година
Отг.: Класни ръководители

3. Изграждане на система за сътрудничество на родители, училищно настоятелство, културни институции, фирми, организации и др., имащи отношение към възпитанието.

Срок: през учебната година
Отг.: Класни ръководители

В) Здравно и екологично възпитание

1. Провеждане на здравни беседи на учениците

Срок: през учебната година
Отг.: мед.лица

2. Разглеждане на здравни теми в часа на класа - сексуална култура, наркомания, алкохолизъм, здравословен начин на живот и др.

Срок: през учебната година
Отг.: Класни ръководители

3. Озеленяване двора на училището

срок: м.04.2025 г.
Отг.: Класни ръководители

4. Провеждане на туристически походи и екскурзии

Срок: през учебната година
Отг.: Учител по ФВС

5. Мероприятия за почистване на училищните площи и градските градинки около района на училището

Срок: 30 април 2025г.
отг.: Класни ръководители

6. Отбелязване на деня на Земята

Срок: 22.04.2025 г.

Отг.: Класни ръководители

7.Отбелязване на международния ден за опазване на околната среда.

Срок: 06.06.2025 г.
Отг.: Класни ръководители

Г) Възпитаване в интеркултурна среда.

1.Провеждане на беседи, свързани със създаване на климат за сътрудничество на етническите и културните групи в класа в часа на класа.

Срок:през учебната година
Отг.: Класни ръководители

2. Създаване на мултикултурни общности (състави, отбори,екипи), за да се подобрят междугруповите отношения.

Срок: през учебната година
Отг.: кл.р-ли,учители

3.Организиране на изложби, посветени на обичаите и традициите на различните етноси.

Срок: м. май 2025 г.
Отг.: Кр. Иванов

4. За усвояване на българския книжовен език от ученици, за които българският език не е майчин, се организира допълнително обучение по български език с цел подпомагане на образователното им приобщаване.

Срок: ноември 2024 - юни 2025 г.
Отг.:Преподав. по БЕЛ

Д) Развиване на физическата дееспособност

1.Изготвяне на ученически спортен календар на училището.

Срок: 15.09.2024 г.
Отг.: Учител по ФВС

2.Провеждане на спортни празници и турнири.

Срок: през учебната година
Отг.: Учител по ФВС

ПРИМЕРНИ ТЕМИ ПРИ ЗАМЕСТВАНЕ НА ЧАСОВЕ

НАЧАЛЕН ЕТАП

ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ

- 1. Междуличностни отношения**
 - 1.1. Чувства и поведение
 - 1.2. Различията между хората по отношение на пол, възраст, професия
 - 1.3. Аз и другите – взаимоотношенията с другите хора
 - 1.4. Поведение на сътрудничество
- 2. Социална среда**
 - 2.1. Моето училище
 - 2.2. Демократични форми на училищния живот
- 3. Права на човека**
 - 3.1. Правата на детето
 - 3.2. Организации и институции в подкрепа на детските права
 - 3.3. Права и отговорности
 - 3.4. Толерантност, сътрудничество, себеотстояване
- 4. Демократично гражданство**
 - 4.1. „Гражданин на РБългария“ и „Гражданин на ЕС“
 - 4.2. Граждански ценности и културни традиции
- 5. Идентичности и различия в обществото**
 - 5.1. Равнопоставеност на половете
- 6. Власт, политика и демократични ценности**
 - 6.1. Необходимост от държавни институции
 - 6.2. Държавните институции и ролята им за развитието на децата
- 7. Социална политика, справедливост и солидарност**
 - 7.1. Солидарност
 - 7.2. Сътрудничество
 - 7.3. Лично и обществено благополучие
 - 7.4. Умения за общуване

ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ

- 1. Психично здраве и личностно развитие**
 - 1.1. Себепознание, себеразбиране, себеосъзнаване
 - 1.2. Умения за справяне с негативни емоции
- 2. Физическо развитие и дееспособност**
 - 2.1. Познавам своето тяло
 - 2.2. Промените в процеса на порастването
 - 2.3. Поведение и физическо състояние
 - 2.4. Ползата от физическите упражнения
 - 2.5. Затлъстяване

- 3. Превенция на употребата на психоактивни вещества**
 - 3.1. Различни видове психоактивни вещества – алкохол, цигари, лекарства, наркотици
 - 3.2. Пасивно пушене
- 4. Безопасност и първа помощ**
 - 4.1. Правила за безопасност преди, по време на и след злополука
 - 4.2. Рисково и нерисково поведение
 - 4.3. Умения за оказване на първа помощ при порязване, одраскване, ожулване, езгаряния, ужилване, навяхване, изкълчване
- 5. Лична хигиена**
 - 5.1. Поддържане на обща хигиена на тялото, облеклото, работното място и дома
 - 5.2. Заболявания на зъбите, венците и устната кухина
 - 5.3. Влиянието на различните храни върху здравето на зъбите
 - 5.4. Физическо и умствено натоварване
 - 5.5. Сън и почивка
 - 5.6. Ефективно учене
 - 5.7. Хигиена на очите при писане, четене, гледане на телевизия
 - 5.8. Навици за правилно стоене на чина, за носене на ученическа раница
 - 5.9. Изисквания за хигиена на ушите
- 6. Хранене**
 - 6.1. Хранителни групи, според техните основни хранителни съставки
 - 6.2. Значението на различните видове храни за здравето
 - 6.3. Балансирано дневно меню
 - 6.4. Правила за здравословно хранене
 - 6.5. Здравословното хранене и неговото значение за развитие на детето

ЕКОЛОГИЧНО ОБРАЗОВАНИЕ

- 1. Вода, почва, въздух**
 - 1.1. Значение на водата, почвата и въздуха за живота на хората, животните и растенията
 - 1.2. Приноса на всеки отделен човек за опазване на чистотата на въздуха, водата и почвата
 - 1.3. Подходи за пестене на вода в семейството
 - 1.4. Взаимната обвързаност на компонентите: въздух, вода, почва, растения, животни
- 2. Енергия и климат**
 - 2.1. Различни източници и начини за производство на енергия
 - 2.2. Пестенето на енергия и опазване на природните ресурси
 - 2.3. Дейности от човешкото поведение – заплаха за озоновия слой
 - 2.4. Действието на ултравиолетовите лъчи върху човешкото тяло и начини за предпазване
- 3. Биологично разнообразие**
 - 3.1. Опазване на природата – резервати, разумно ползване на ресурси
 - 3.2. Поддържане на чистотата в заобикалящата ни среда
- 4. Потребление и отпадъци**
 - 4.1. Отпадъците и начина на живот на хората
 - 4.2. Видове битови отпадъци – органични, пластмаса, хартия/картон, стъкло, метал, дърво и други /текстил, кожа, гуми/
 - 4.3. Влиянието на замърсяването на околната среда върху здравето на човека

- 4.4. Опасни химични вещества и смеси, използвани в ежедневието; правилните начини за безопасна употреба, съхранение и изхвърляне
- 4.5. Правила за отговорно поведение, свързано с отпадъците в паралелката, училището, семейството, в парковете, в планината, на море и др.
- 5. **Общество и околна среда**
 - 5.1. Организации, занимаващи се с опазване на природата
 - 5.2. Организиране на кампании за опазване на природата

ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

- 1. **Културни идентичности**
 - 1.1. Различните измерения на културата – родова история, бит, обичаи, традиции, фолклор, ролеви модели, ценности
 - 1.2. Колективната памет от областта на културата, изобразителното изкуство, музиката и др.
 - 1.3. Културно-специфични характеристики на етническите общности у нас
- 2. **Културна осъзнатост**
 - 2.1. Емпатични нагласи заразбиране на чуждото поведение
 - 2.2. Интеркултурни взаимодействия
- 3. **Културни различия, толерантност и конструктивни взаимодействия**
 - 3.1. Умения за взаимодействия с представители на други културни общности във формална/учебна/ и неформална/свободно време, изкуство, занаяти, спорт, туризъм и др./ среда
 - 3.2. Сътрудничество в мултикултурни екипи
- 4. **Интеркултурно образование и права на човека**
 - 4.1. Международни и национални нормативни документи, отнасящи се до човешките права
 - 4.2. Прояви на дискриминация

ПРОГИМНАЗИАЛЕН И ГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП

ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ

1. Междуличностни отношения

- 1.1. Влиянието на приятелския кръг и съучениците върху личния избор и поведение
- 1.2. Умението да казвам „Не“
- 1.3. Умението да споделяме и поддържане на приятелски взаимоотношения

2. Социална среда

- 2.1. Форми на ученическо самоуправление
- 2.2. Права и отговорности

3. Права на човека

- 3.1. Избирателното право в България
- 3.2. Документи, институции и организации, които гарантират правата на детето.

4. Демократично гражданство

- 4.1. Държава
- 4.2. Ролята на медиите и глобалната мрежа в общественния живот

5. Идентичности и различия в обществото

- 5.1. Етническа, религиозна и езикова принадлежност
- 5.2. Различните професии и техния принос за общото благополучие
- 5.3. Ролята на образованието като фактор за личностното развитие

6. Власт, политика и демократични ценности

- 6.1. Разделение на властите и върховенството на закона

7. Социална политика, справедливост и солидарност

- 7.1. Равенство, сигурност и толерантност в общественния живот на страната
- 7.2. Социалната справедливост и нейното значение за осигуряването на равнопоставеност между отделните общества

8. Глобализация, плурализъм и толерантност

- 8.1. Негативни последици от демографския взрив
- 8.2. Опазването на околната среда като стратегия за оцеляването и развитието на човечеството
- 8.3. Разпространението на световните болести и епидемии във връзка с икономическото развитие на отделните страни и региони

ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ

1. Психично здраве и личностно развитие

- 1.1. Характерни особености на физическото и психично развитие и емоционалните промени в пубертета и юношеството
- 1.2. Самооценка
- 1.3. Чувства и поведение
- 1.4. Вземане на решение
- 1.5. Придобиване на умения за позитивно мислене, справяне със стреса и негативните емоции

- 1.6. Различните видове професии и влиянието на средата върху професионалния избор
- 2. Физическо развитие и дееспособност**
 - 2.1. Човешкото тяло и неговите елементи
 - 2.2. Предпазване от болести на различните системи на тялото
 - 2.3. Промените в човешкото тяло, свързани с пубертета
 - 2.4. Ролята и влиянието на физическите упражнения, различните спортове и туризма върху физическото развитие и състояние на човека
- 3. Превенция на употребата на психоактивни вещества**
 - 3.1. Въздействието на различните психоактивни вещества – цигари, алкохол, лекарства и наркотици и тяхното съчетание върху различните възрасти
 - 3.2. Спецификата на създаване на зависимост при различните психоактивни вещества
 - 3.3. Последиците от употребата на психоактивни вещества
 - 3.4. Причини, фактори и лични мотиви за избора по отношение на употребата или неупотребата на психоактивни вещества
- 4. Безопасност и първа помощ**
 - 4.1. Рисково и нерисково поведение по отношение на нови дейности и отговорности, свързани с развитието и порастването
 - 4.2. Оказване на първа помощ при шок, силно кръвотечение, задавяне, изгаряне, счупване на крайник
 - 4.3. Отговорно отношение към собствената безопасност и безопасността на другите
- 5. Сексуално здраве и сексуално преносими инфекции**
 - 5.1. Анатомия и физиология на мъжката и женската полова система и процесите на репродукция
 - 5.2. Методите на контрацепция и причини за тяхното използване
 - 5.3. Болести, предавани по полов път, ХИВ/СПИН
 - 5.4. Междулличностни и социални умения за влизане и поддържане на партньорски взаимоотношения
 - 5.5. Очаквания към ролята на мъжа и жената, в зависимост от влиянието на средата, културата и семейството
- 6. Лична хигиена**
 - 6.1. Оптимално съчетаване на умствено, физическо натоварване, почивка и сън
 - 6.2. Стратегии за ефективно учене
 - 6.3. Благополучие, тонус, самочувствие
- 7. Хранене**
 - 7.1. Хранене и здраве
 - 7.2. Витамини и минерали
 - 7.3. Различни начини на хранене – вегетарианство, разделно хранене и др.
 - 7.4. Здравословно хранене
- 8. Вода, почва, въздух**
 - 8.1. Основни източници за замърсяване на водата, почвата и въздуха
 - 8.2. Мерки за подобряване на качеството на въздуха, водата, почвата
 - 8.3. Съвременни подходи за намаляване на шума в градска среда
- 9. Енергия и климат**
 - 9.1. Енергийни източници и производства
 - 9.2. Запазване зелостта на озоновия слой и на енергийния баланс

10. Биологично разнообразие

10.1. Причини и заплахи, водещи до намаляване на биологичното разнообразие и изчезване на определени видове

10.2. Браконьерство, незаконна търговия със защитени видове, индустриално селско стопанство 10.3. Защитени територии – резерват, национален парк, природен парк, поддържан резерват, защитена местност, природна забележителност

11. Потребление и отпадъци

11.1. Основни видове замърсявания

11.2. Отпадъците според произхода им – битови, производствени, строителни, селскостопански, опасни

11.3. Основни правила за съхраняване и работа с опасни химични вещества и смеси във всекидневието

12. Общество и околна среда

12.1. Екологичните проблеми и ролята и значението им за обществото

12.2. Ролята на институциите и НПО за опазване на околната среда

ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

1. Културни идентичности

1.1. Разлики между национална и етническа идентичност

2. Културна осъзнатост

2.1. Действието на социални, културни и социално-психологически фактори, обуславящи формирането на стереотипи и предрасъдци

2.2. Нагласи по отношение на собствената културна идентичност

2.3. Умения за работа в екип

2.4. Ценности, които осмислят човешкия живот

3. Културни различия, толерантност и конструктивни взаимодействия

3.1. Етническа толерантност

3.2. Формиране на умения за преодоляване на стереотипи и предрасъдци в процеса на интеркултурните взаимодействия Междуличностни отношения

3.3. Разрешаване на конфликти в мултикултурна среда

3.4. Междуличностни отношения

3.5. Отношенията в обществото

3.6. Благотворителност

4. Интеркултурно образование и права на човека

4.1. Случаи на нарушаване на човешките права

4.2. Институционални механизми за реагиране при нарушаване на човешките права